

10 lat Komisji Przyrodniczo-Medycznej PAU

Komisja Przyrodniczo-Medyczna Polskiej Akademii Umiejętności (KPM PAU) z siedzibą we Wrocławiu została powołana przez Zarząd PAU 28 maja 2009 roku. Inicjatorem jej powstania był Rafał Dutkiewicz, Prezydent Wrocławia, który w liście skierowanym do Akademii wyraził pogląd, że utworzenie we Wrocławiu jednostki PAU byłoby dla miasta zaszczytem – tym bardziej że, jak pisał, „PAU ma wśród swych członków jednego z najznamienitszych wrocławian – Tadeusza Różewicza”.

Gdy powierzono mi organizację Komisji, skonsultowałem się z wybitnymi wrocławskimi profesorami: Stanisławem Przestalskim (członkiem PAU), Ireną Frydecką, Marią Witkowską, Małgorzatą Sasiadek (reprezentującymi Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu) i przedstawiłem projekt spotkań naukowo-dydaktycznych, których głównym celem byłoby zaprezentowanie wyników fascynującego postępu w badaniach przyrodniczych, głównie w biochemii, biologii molekularnej, a zwłaszcza w genetyce, środowisku medycznemu, a także nauczycielom przedmiotów przyrodniczych, uczniom klas licealnych oraz studentom uczelni wrocławskich. Zapraszaniymi wykładowcami są uczeni prowadzący wielodyscyplinarne badania podstawowe o potencjalnym medycznym znaczeniu implikacyjnym (w precyzyjnej diagnostyce, w nowych możliwościach prognostycznych i terapeutycznych), a także uświadamiający o złożoności regulacji na poziomie komórkowym, tkankowym czy całego organizmu. Główne kryteria doboru wykładowców to:

- wykształcenie i/lub początek działalności naukowej w regionie dolnośląskim,
- znaczące wyniki badań, które cieszą się międzynarodowym uznaniem, uzyskany dzięki pracy w zagranicznych, wiodących instytucjach naukowych.

Celem spotkań naukowych była i jest wymiana poglądów, także wyszukiwanie i budowanie „pomostów” między laboratoriami prowadzącymi badania, których wyniki mogłyby znaleźć implikacje praktyczne. Ponadto udział nauczycieli przedmiotów przyrodniczych, zainteresowanych licealistów i studentów przyczynia się do pogłębiania wiedzy, do pobudzania i rozwoju zainteresowań młodych uczestników spotkań. Dobór wykładowców pokazuje, jak ich wykształcenie i wiedza, zdobyte w kraju, pomysłowość i zaangażowanie, w połączeniu z doświadczeniem i pasją badawczą wpływają na dynamiczny rozwój badań biotechnologicznych i biomedycznych.

Powstanie Komisji stało się jednocześnie nową szansą nawiązania długofalowej współpracy samorządu wrocławskiego z wybitnymi uczonymi w zakresie tworzenia polityki naukowej, odpowiadającej na wyzwania współczesnego świata.

W ciągu 10 lat działania KPM PAU odbyło się 40 spotkań dydaktyczno-naukowych, sponsorowanych przez Urząd Miasta Wrocławia, którego Wydział Edukacji rozpowszechnia informacje o spotkaniach i organizuje udział w nich uczniów klas licealnych. W gestii przewodniczącego Komisji pozostaje koordynacja działań organizacyjnych (od wyboru wykładowcy do opracowania i publikacji materiałów).

Wykłady przedstawiane na spotkaniach Komisji spełniły jej oczekiwania programowe. Reprezentowały dziedziny badań, które w ostatnim 10-leciu rozwijały się niezwykle dynamicznie. Najwięcej wykładów dotyczyło onkologii. Działanie Komisji zainicjował wykład: „Myśli, które leczą – refleksje nad postępowaniem w racjonalnej terapii przeciwnowotworowej”, kolejne: „Terapia celowana – nowa metoda w leczeniu przeciwbiałaczkowym” (Spotkanie XII), „Immunoterapia w onkologii – przeszłość, stan obecny i perspektywy” (Spotkanie XL) – pokazywały postęp w terapii przeciwnowotworowej. Inne omawiane dziedziny to: wirusologia, okulistyka, szczepionki, schorzenia układu nerwowego. Kilku wykładowców przedstawiło nowe metody badawcze i możliwości ich zastosowania: obrazowanie in vivo oddziaływań międzykomórkowych w mikrośrodku nowotworowym, proteomikę wielkoskalową w badaniach przewodu pokarmowego, nutrigenomikę – czyli rolę mikroskładników pokarmowych w „dialogu” z genami.

Zapraszano również wykładowców, których ze względu na wyróżniające osiągnięcia naukowe w interesujących Komisję dziedzinach, a także na współpracę z jednostkami naukowymi naszego regionu, uhonorowano w czasie spotkania Komisji:

- dyplomem członka zagranicznego PAU (prof. dr hab. med. Maria Siemionow, prof. dr hab. med. Jerzy Kupiec-Węgliński, prof. dr hab. Krzysztof Palczewski);
- członkostwem zagranicznym PAN (prof. dr. hab. med. Janusz Rak).

Wykładowcy najliczniej reprezentowali instytucje naukowe Stanów Zjednoczonych (23), Francji (3), Niemiec (2), Kanady, RPA, Norwegii i Szwecji. Na każdym spotkaniu po mniej więcej godzinny wykładzie wywiązywała się krótka dyskusja między uczestnikami wykładu a członkami Komisji, przedstawicielami Dyrekcji Instytutu, często także kolegami z instytucji, z której wywodził się wykładowca. W spotkaniach otwartych zwykle brało udział 100–200 uczestników, w tym licealiści (średnio 2–4 klasy, 64 – ponad 100 uczestników) wraz z ich nauczycielami, studenci, doktoranci, zainteresowani pracownicy jednostek naukowych regionu.

W roku 2019 odbędą się jeszcze dwa spotkania (XLI i XLII) – 18 września i 23 października.

Zeszyty Sprawozdań Komisji, zawierające materiały ze spotkań (I–XXXI), były wydawane okresowo drukiem przez Wydawnictwo PAU w Krakowie. Rozpowszechniano je wśród członków PAU i członków KPM PAU we Wrocławiu, a także zainteresowanych uczniów klas licealnych o profilu przyrodniczym za pośrednictwem Wydziału Edukacji Urzędu Miasta. Od spotkania XXXII (marzec 2017) materiały z każdego spotkania Komisji są dostępne na podanych niżej stronach internetowych, podobnie jak materiały archiwalne od początku działania Komisji.

Link do PAU: <http://pau.krakow.pl/index.php/pl/struktura/wydzialy-i-komisje/komisje-miedzywydzialowe/komisja-przyrodniczo-medyczna-z-siedziba-we-wroclawiu>

Link do IITD PAN: <https://www.iitd.pan.wroc.pl/pl/PAU/Sprawozdania.html>

CZESŁAW RADZIKOWSKI

Przewodniczący Komisji
Przyrodniczo-Medycznej PAU